

Рік зовнішніх змін: що чекає у 2020 на держави, які підтримують Україну

2020 рік у сфері зовнішньої політики має всі шанси стати особливим.

Майже всі держави-сусіди України чекають на вибори, дехто – на самому початку року. Польща, Словаччина, Румунія, Молдова, Грузія та Білорусь обиратимуть президента або парламент, і навіть в останній не все так очевидно із наслідками прийдешніх виборів.

На виборчі дільниці підуть також громадяни таких держав-друзів, як Литва або США, причому в Штатах голосування може принести радикальні зміни.

А ще – чекаємо на подію, що в останні роки задає вектор українсько-угорських відносин.

Усі ці події відбуватимуться за кордоном, але матимуть прямий вплив і на нашу країну.

США

Головною запланованою подією 2020 року, поза сумнівом, стануть *президентські вибори у США*, що відбудуться 3 листопада.

Обрання Дональда Трампа показало, як багато у міжнародній політиці може залежати від особи очільника Білого дому.

Чи вдасться 45-му президенту США піти на другий термін, чи йому доведеться звільнити Овальний кабінет? Відповіді на це запитання наразі немає. Більш-менш очевидно лише, що процедура імпічменту не матиме успіху в Сенаті, тому [достроково Трамп зі своєї посади не піде](#).

Досі невідомо навіть, хто з демократів стане суперником Дональда Трампа – хоча Джо Байден і має найвищу підтримку, але він вразливий через нинішній скандал.

Разом із тим, результати виборів у США здатні вплинути й на обсяги американської допомоги Україні, і на збільшення чи зменшення санкційного тиску на РФ.

Держави-сусіди

Цього року відбудуться *парламентські вибори у Словаччині*.

Головна партія цієї країни, Smer Роберта Фіцо, поволі втрачає позиції та може взагалі опинитися поза урядом. І тут варто нагадати, що у нинішню словацьку коаліцію входять відверто проросійські сили на кшталт Словацької національної партії, лідери якої виступають за зняття санкцій з РФ.

Наскільки реально, що у Словаччині буде цілковито змінена влада?

Перемога на президентських виборах політика "нової хвилі" Зузани Чапутової показала втому суспільства від чинної влади. Втім, повторити цей успіх на люневих парламентських виборах буде складніше. Річ у тім, що шанси пройти до парламенту мають якнайменше шість опозиційних партій та блоків, яким буде непросто об'єднатися у коаліцію.

Ситуацію підігрує спроба рішення конституційного суду, який [заборонив публікацію даних соціологічних опитувань](#) за 50 днів до голосування. Останнє викликало опір опозиції, яка вбачає у цій ініціативі спробу спростити виборчі маніпуляції.

Набагато менше інтриг несуть *президентські вибори у Польщі*, які відбудуться у травні.

Перемога правлячої партії "Право та справедливість" на парламентських виборах 2019 року, а також відмова від балотування найпопулярнішого політика від опозиції Дональда Туска дають чинному президенту Анджею Дуді високі шанси переобратися на другий термін.

Разом із тим завершення політичного сезону у поляків дає Україні шанс на відновлення двосторонніх відносин у спокійнішій та більш сприятливій атмосфері.

Ще більший вплив можуть мати *президентські вибори у Молдові*, які також пройдуть у жовтні.

Ще на початку 2019 року – напередодні тамтешніх парламентських виборів – здавалося, що ніщо не здатне поставити під сумнів абсолютну владу у країні Демократичної партії та її лідера Влада Плахотнюка. Втім, улітку задля демонтажу влади Плахотнюка несподівано об'єдналися проєвропейська та проросійська опозиція. "Неприродна коаліція" блоку ACUM та Соцпартії скандального президента Ігоря Додона змогла відсторонити Демпартію від влади.

Тоді їхнє об'єднання одночасно підтримали Росія, США та ЄС.

Втім, зрештою, у вигравші лишилася в основному Москва.

За кілька місяців соціалісти за підтримки залишків Демпартії зняли проєвропейську прем'єрку Майю Санду та призначили власний уряд, орієнтований на Росію. А на додачу здобули й стратегічно важливу посаду столичного мера.

Тому прийдешні президентські вибори дають проєвропейським силам Молдови шанс на реванш – або на поразку.

До цих виборів буде прикута чимала увага в Україні, адже сусідня країна, придністровська частина якої вже 28 років окупована російською армією, ризикує остаточно перейти до орбіти впливу РФ.

Транзит влади може завершитися також у *Румунії*. Наприкінці року в країні пройдуть *парламентські вибори*, які мають остаточно завершити відсторонення від влади соціалістів.

Протести проти уряду соціалістів розпочалися вже за декілька місяців після минулих парламентських виборів, що відбулися у 2016-му. Керівній коаліції закидали згортання боротьби з корупцією. Втім, незважаючи на протести та критику з Брюсселя, вони протрималися більше трьох років. Восени 2019 року опозиції вдалося винести вотум недовіри уряду. Країну очолив уряд меншості на чолі з Людовіком Орбаном.

Очікується, що вибори 2020 року завершать зміну влади.

Відсторонення корумпованої соцпартії від влади може стати показовим для України, бо, напевно, активізує боротьбу з корупцією та зробить Румунію однозначним прикладом для нашої держави. А ще – це дасть шанс оживити відносини Києва з Бухарестом.

І, нарешті, восени мають відбутися *вибори президента Білорусі*.

До коректності слова "вибори" у цьому контексті, звісно, можна мати зауваження, але важливість процесів у Мінську складно переоцінити. Найліпше це описано у статті на "Європейській правді" [**"Крок Росії до кордонів НАТО: як Путін готується до нової анексії"**](#).

Інші друзі України

Вибори заплановані й у інших дружніх до нас країнах:

Зокрема, *Литва обиратиме новий парламент*. У 2019 році ця країна обрала нового президента: прем'єр Сауліс Скверняліс програв незалежному кандидату Гітанасу Науседі. Парламентські перегони у жовтні мають завершити зміну влади у країні. Очікується, що від коаліції зелених та селян влада перейде до більш критичних до РФ християнських демократів.

І нарешті – *парламентські вибори у Грузії* також мають пройти восени.

Керівна партія "Грузинська мрія" за сім років абсолютної влади суттєво втратила підтримку в країні, а курс на "прагматичний діалог" із РФ вже викликав потужні протести всередині країни.

У такій ситуації партія влади вдалася до неочікуваного кроку, відмовившись від власної обіцянки перейти на суто пропорційну виборчу систему вже з виборів 2020 року.

Збереження "мажоритарки" суттєво посилює шанси "Грузинської мрії" зберегти владу (на минулих виборах вони перемогли на 100% мажоритарних округів), однак суттєво посилює протистояння всередині країни, а також – загострює відносини Тбілісі із Заходом, де вже закликали завершити анонсовану виборчу реформу.

А ще головного болю українським дипломатам, певно, додасть експрезидент Міхеїл Саакашвілі, який, швидше за все, знову вестиме кампанію з української території.

Не виборами одними...

Вже за місяць ми чекаємо на остаточний *вихід Великої Британії з ЄС*. Перемога консерваторів нарешті дала прем'єру змогу затвердити угоду про "європейське розлучення".

Економічні наслідки Brexit для України не обов'язково будуть негативними – радше, навпаки. В першу чергу це пов'язано зі зміною торговельної політики Британії, яка не буде стиснута спільними правилами ЄС. Як імпортер харчових продуктів, Сполучене Королівство може спростити доступ на свій ринок для харчового імпорту, в тому числі – для України.

Ще одна важлива для нас країна-сусід, *Угорщина*, у 2020 році не матиме планових виборів, але має іншу, не менш важливу дату. Цього року Будапешт відзначатиме 100-річний ювілей Тріанонської угоди – сумної для угорців події, навколо якої, по суті, побудована нинішня угорська ідентичність.

Мирна угода, укладена 4 червня 1920 року, за підсумками Першої світової війни, зменшила територію Угорщини більш ніж удвічі. Тріанон для угорців є справжньою національною трагедією. Наближення сумного ювілею змушує Будапешт посилити увагу до прав етнічних угорців на територіях, які Будапешт втратив – включаючи українське Закарпаття.

Це може суттєво ускладнити пошук компромісів щодо реалізації освітнього та мовного законів – принаймні, у 2020 році.

* * * * *

Як бачимо, міжнародний календар нового року буде більш ніж щільним. При цьому навіть планові події стають настільки важливими, що Україна є дійсно залежною від них.

А отже, на українську дипломатію у 2020 році лягає особлива відповідальність. Схибити не можна. Це мають розуміти і МЗС, і уряд, і перш за все президент, який за Конституцією спрямовує зовнішню політику нашої держави.

Автор: Юрій Панченко,

редактор "Європейської правди"